

ΣΤΟ ΜΙΚΡΟΝΗΣΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ

Τον Ιούνιο του 2010 υποσχεθήκαμε στον μπαρμπα **Θόδωρο Μαρκάκη** να ξαναταμώσουμε. Προσδοκούσαμε να τον επισκεφθούμε στο μοναστήρι του Αη-Μηνά, στο ομώνυμο μικρονήσι, να γνωρίσουμε έστω για λίγο την μοναστική ζωή που ζούσε με την γυναίκα του **Αγγελική**. Τηρήσαμε την υπόσχεσή μας αλλά μόνον κατά το ήμισυ. Ξαναταμώσαμε έναν χρόνο μετά, όχι όμως στον Αη-Μηνά αλλά στο αντικρινό **Καμάρι**. Ο 80χρονος φίλος μας, μετά την μακρόχρονη διαμονή του, είχε πια εγκαταλείψει και μοναστήρι και νησί.

Καθόμασταν λοιπόν τον φετινό Ιούλιο στο Καμάρι των Φούρνων, στο ταβερνάκι «**Αλμύρα**» του **Ντίνου Αχλαδή**. Αγναντεύαμε απέναντί μας το νησάκι του Αη-Μηνά κι ακούγαμε τον μπαρμπα Θόδωρο να μας αφηγείται ιστορίες. Για τα χρόνια στο μοναστήρι με τον καλόγερο, για την βόσκηψη των ζώων, τα ψαρέματα, την καλλιέργεια της γης. Ελάχιστα ήταν τα μέσα που είχαν στη διάθεσή τους μα και ολότελα στοιχειώδεις οι ανάγκες στο μικρονήσι. Οι στερήσεις ήταν πολλές και μεγάλη η μοναξιά. Αφηγείτο ο μπαρμπα Θόδωρος τρόπο ζωής και περιστατικά από τον

20^ο αιώνα, μα οι περιγραφές του έμοιαζαν ν' ανήκουν σε μιαν άλλη εποχή, πολύ μακρινή, πολλούς αιώνες πριν.

-Και τώρα τι θα κάνετε με τον Αγ. Μηνά; απόσωσε ο φίλος μας την κουβέντα του.

-Αφού δεν μπορούμε να μείνουμε, λέμε τουλάχιστον να πάμε μια βόλτα, να γνωρίσουμε το νησί. Μα, όπως βλέπεις, δεν βοηθάει ο καιρός.

-Μπορεί αύριο να κόψει.

Κι αλήθεια, την επόμενη μέρα έπεσε λίγο ο καιρός. Βρίσκουμε λοιπόν ευκαιρία και με το καϊκάκι «Αγ. Μηνάς» του **Νίκου Ολυμπιάδη** ξεκινάμε απ' το Καμάρι. Σ' ένα 10λεπτο

Αριστερά: Πανοραμική άποψη του Αγ. Μηνά από τους Φούρνους.

Επάνω: οι εγκαταστάσεις του μοναστηριού είναι πια έρημες κι ακατοίχητες.

δένουμε κάτω απ' το μοναστήρι στον όρμο **Πηγάδι**, που απαγκειιάζει κάπως στο μελτέμι. Ένα καλυβάκι από λαμαρίνα κι ένα μεγάλο αρμυρίκι μας υποδέχονται στη στεριά. Η ακροθαλασσιά είναι κατάσπαρτη από χοντρά βότσαλα, που δυσκολεύουν την πρόσβαση στο νερό. Κάθε σκέψη λοιπόν για κολύμπι απομακρύνεται οριστικά.

Οι ανατολικές και δυτικές ακτές. Ανάμεσά τους η ραχοκοκκαλιά του Αγίου Μηνά που καταλήγει στον τόσο ιδιαίτερο, εδαφολογικά και χρωματικά, βόρειο κάβο του νησιού. Πίσω στο βάθος, ο βαρύς όγκος του Κέρκη.

Το μικρό σκαφάκι "Άγιος Μηνάς" του Νίκου και Γιώργου Ολυμπιάδη μας μετέφερε από το Καμάρι στο ομώνυμο νησί.

Ένα τιμμεντένιο δρομάκι, με 110 ενδιάμεσα σκαλοπάτια, ανηφορίζει από τον μόλο προς το μοναστηράκι του Αη-Μηνά. Κύρια βλάστηση είναι τα σχοίνα. Η μεσημεριατική ζέστη είναι πνιγηρή. Το εσωτερικό της εκκλησούλας, ωστόσο, είναι δροσερό. Στο υπέρθυρο είναι χαραγμένη η χρονολογία 1960, το αρχικό κτίσμα, βέβαια, είναι προγενέστερο. Στους τοίχους του πρόναου υπάρχουν ποικίλες εικόνες του Αγ. Μηνά με αφιερώματα πιστών. Η αυθεντική όμως εικόνα του Αγίου βρίσκεται κλειδωμένη στον κυρίως ναό. Με το κλειδί που μας έχουν δώσει στους Φούρνους, μπορούμε να δούμε και να φωτογραφίσουμε, στον ελάχιστο φωτισμένο χώρο της, την εικόνα. Που, σύμφωνα με την τοπική παράδοση, είναι θαυματουργή. Με τον Άγιο, μάλιστα, να πρωτοστατεί σε διάφορες καταστάσεις με τρόπο δυναμικό.

Δεν υπάρχουν στοιχεία για αρχαία κατοίκηση του νησιού. Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, ωστόσο, με σουλτανικό φερμάνι έγιναν ιδιοκτήτες των Φούρνων και του Αγ. Μηνά δυο οικογένειες Πατμίων, του **Ξηρού** για τους Φούρνους και του **Κούρτη** για τον Αγ. Μηνά. Κατά τον ιστορικό της Χίου Χαράλαμπο Παμφίλη, τα δύο νησιά δόθηκαν από τον Τούρκο ναύαρχο ως δώρο στις προαναφερθείσες οικογένειες για τη σημαντική βοήθειά τους στον τουρκικό στόλο, που τον

καταδίωκε ο ενετικός. Η δωρεά των νησιών ανάγεται στην περίοδο του Ενετοτουρκικού πολέμου, 200 δηλαδή χρόνια νωρίτερα από την Ελληνική Επανάσταση.

Δίπλα στον ναό εκτείνονται οι εγκαταστάσεις των κελλιών, που δεσπόζουν πάνω απ' τον θαλάσσιο δίαυλο ανάμεσα στον Αγ. Μηνά και τους Φούρνους. Ακατοίκητα πια όπως είναι, φέρουν εμφανή τα ίχνη της εγκατάλειψης. Από το πίσω μέρος των κελλιών αρχίζει η ενδοχώρα του νησιού. Υπάρχει μια δεξαμενή νερού κι ένα αλωνάκι, για το αλώνισμα των δημητριακών που καλλιεργούνταν κάποτε στο νησί. Δυο γέρικα αρμυρίκια ρίχνουν παχειά σκιά που κάνει τη ζέστη υποφερτή. Μια ζέστη, ωστόσο, που δεν στέκεται εμπόδιο στις φωτογραφικές εξερευνήσεις της Άννας. Την παρακολουθούμε με την Αθηνά, ν' ανηφορίζει αρχικά κάθετα στην αντικρινή κορυφή στα **174** μέτρα, και στη συνέχεια να κινείται στην ραχοκοκκαλιά του νησιού. Είναι μια σειρά από διαδοχικές χαμηλές κορυφές που καταλήγουν στο βορειότερο άκρο. Εκεί, με υψόμετρο **211** μέτρων, βρίσκεται το υψηλότερο και πιο απόκρημνο σημείο του νησιού. Ταυτόχρονα όμως και το πιο διαφορετικό, ως προς την σύσταση των πετρωμάτων και τα εδαφολογικά χαρακτηριστικά. Πράγματι, όλο αυτό το βόρειο άκρο του Αγ. Μηνά ειν' ένας πελώριος, γυμνός από βλάστηση και απόκρημνος όγκος από λευκόγκριζο ασβεστόλιθο, που έρχεται σε μεγάλη χρωματική και εδαφολογική αντίθεση από το υπόλοιπο τμήμα του νησιού με το καφετί έδαφος, την θαμνώδη βλάστηση και τις ηπιότερες πλαγιές. Πολύ πιο πίσω, στην κατεύθυνση του βορρά, δεσπόζει με τον βαρύ, πανύψηλό του όγκο ο **Κέρκης** της Σάμου.

Το βλέμμα μας στρέφεται δυτικά, στον **Ασπρόκαβο** των Φούρνων. Η εδαφολογική σύσταση και το ανάγλυφο του εδάφους είναι πανομοιότυπα με τον ασβεστολιθικό κάβο του Αγ. Μηνά, κάτι που αποδεικνύει, ότι αυτές οι δυο αντικρινές στεριές αποτελούσαν, πέρα από κάθε αμφιβολία, μια ομοιογενή εδαφική ενότητα στο μακρινό γεωλογικό παρελθόν της περιοχής.

Μιάμιση περίπου ώρα μέσα στην πνιγηρή ζέστη του απομεσήμερου διαρκεί η περιήγηση της Άννας. Που της αποκαλύπτει

Επάνω: εσωτερικό του λιτού καθολικού και δεξιά η αυθεντική εικόνα του Αγίου Μηνά.
Κάτω: οι εγκαταστάσεις της παλιάς στάνης, στο κέντρο του νησιού.

τις εγκαταστάσεις μιας παλιάς στάνης στο κέντρο του νησιού, θέα στην ιχθυοπαραγωγική μονάδα στον όρμο **Καμπί** αλλά και θέα στις ανατολικές απόκρημνες ακτές. Οπτική και, κυρίως, φωτογραφική ιδιαιτερότητα αποτελεί το ταυτόχρονο αγνάντεμα των δυτικών και ανατολικών ακτών, αριστερά και δεξιά της κεντρικής λοφογραμμής.

Η Άννα επιστρέφει ενθουσιασμένη και ολότελα διψασμένη. Την ανταμείβουμε με τις τελευταίες γουλιές δροσερού νερού που έχουν απομείνει στο θερμός.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά:

-Την κυρία επίτροπο, **Ζαχάρω Καρύδη**, που μας έδωσε τα κλειδιά για το μοναστήρι του Αη-Μηνά.

-Τους καλούς φίλους **Θόδωρο Μαρκάκη** και **Ντίνο Αχλαδί**.

-Τον **Νίκο Ολυμπιάδη** και τον γιο του **Γιώργη**, που μας μετέφεραν με το καϊκάκι τους στον Αγ. Μηνά.